

SDU International Journal of Educational Studies

Special Needs Students in Classroom Management Books

Adile Emel Sardohan-Yıldırım¹, Ayşe Gönül Akçamete²

¹Ankara University

²Yakın Doğu University

To cite this article:

Sardohan-Yıldırım, A. E. & Akçamete, A. G. (2017). Special needs students in classroom management books. *SDU International Journal of Educational Studies*, 4(1), 44-53.

[Please click here to access the journal web site...](#)

SDU International Journal of Educational Studies (SDU IJES) is published biannual as an international scholarly, peer-reviewed online journal. In this journal, research articles which reflect the survey with the results and translations that can be considered as a high scientific quality, scientific observation and review articles are published. Teachers, students and scientists who conduct research to the field (e.g. articles on pure sciences or social sciences, mathematics and technology) and in relevant sections of field education (e.g. articles on science education, social science education, mathematics education and technology education) in the education faculties are target group. In this journal, the target group can benefit from qualified scientific studies are published. The publication languages are English and Turkish. Articles submitted the journal should not have been published anywhere else or submitted for publication. Authors have undertaken full responsibility of article's content and consequences. *SDU International Journal of Educational Studies* has all of the copyrights of articles submitted to be published.

Özel Gereksinimli Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Kitaplarındaki Yeri

Special Needs Students in Classroom Management Books

A. Emel Sardohan-Yıldırım^{1*}, A. Gönül Akçamete²

¹Ankara Üniversitesi

²Yakın Doğu Üniversitesi

Özet

Öğretmen yetiştirme programlarında öğretmen adaylarının nitelikli yetişmeleri mesleki çalışmaları ve uygulamaları için sınıf yönetimi dersi kritik öneme sahiptir. Etkili bir sınıf yönetimi, özel gereksinimli öğrencilerin genel eğitim ortamlarına devam etmeleri ve sınıf içi etkinliklere katılımında önemli rol oynamaktadır. Öğretmen eğitiminde lisans düzeyinde okutulan sınıf yönetimi alanındaki kitapların, özel gereksinimli öğrencilerle ilgili verilen bilgiler ve bakış açısı yönünden belirme amacıyla yapılan bu çalışmada, Türkiye'deki sınıf yönetimi ile ilgili yirmi sekiz ders kitabı incelenmiştir. Araştırma verileri nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yoluyla toplanmış, elde edilen veriler tümevarım içerik analizi ile analiz edilmiştir. İncelenen yirmi sekiz kitabın yirmi beşinde özel gereksinimli öğrenciler ile ilgili konular belirlenip sekiz kategori altında ele alınmıştır. Bu kategoriler, özel gereksinimli öğrencilere yönelik kullanılan tanımlayıcı dil, özel gereksinimli öğrenciler ile ilgili ayrı bölüm, özel gereksinimli öğrenci ile ilgili verilmiş örnek, bireyin yeterliliği odaklı ve yetersizliği odaklı olma, eğitime dair ipuçları/geçiş/materyal, problem davranışları önleme/azaltma ve çok kültürlülüktür. İncelenen yirmi sekiz ders kitabı içerisindeki 3 kitapta ise özel gereksinimli öğrencilerle ilgili hiçbir ifadeye rastlanılmamıştır. Elde edilen sonuçlar alan yazın doğrultusunda ele alınıp tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf yönetimi, Özel gereksinimli öğrenci, Sınıf yönetimi kitapları

Abstract

Classroom management course is vital for teacher training programs of higher education and vocational studies and practices of candidate teachers. In this study which is carried out for the purpose of examining classroom management textbooks read on the level of undergraduate teacher training, in the direction of information given related to special students, 28 textbooks about classroom management from Turkey were examined. The data of this study were collected by using qualitative approaches and document analysis was used in the study. In 25 textbooks out of 28 examined textbooks, topics related to special needs students are determined and discussed under 8 titles. These titles are descriptive language used for special needs students, separate part for special needs students, example given related to special needs students, being individual sufficiency oriented and individual insufficiency oriented, clues related to education/transition/material, coping with problem behavior/cooperation and multiculturalism. In 3 textbooks books out of 28 examined textbooks no expression is encountered in terms of special needs students. Results obtained were discussed in accordance with the literature.

Key words: Classroom management, Special needs students, Classroom management books

*İletişim: A. Emel Sardohan-Yıldırım, Ankara Üniversitesi, emelsardohan@gmail.com

GİRİŞ

Eğitim-öğretimin başarısı; nitelikli bir öğretmen eğitimine ve öğretmenin sınıf yönetimindeki başarısına bağlıdır. Uygun ve bilimsel veriler ışığında oluşturulmuş bir öğretim süreci, iletişim ortamı ve olumlu sınıf atmosferi öğrenci verimliliğinin artırılmasında en önemli etmendir. Sınıf yönetimi, öğretmenin sınıfta her öğrencinin öğretimden en üst düzeyde yararlanması için gerekli düzeni sağlamak üzere, etkili bir ortam oluşturmak amacıyla yaptığı uyarlamalar ve izlediği stratejilerin tümüdür (Gözütok, 2004). Sınıf yönetimi, sınıfta güvenli bir eğitim ortamı oluşturulmasına yönelik davranışsal kuralları öğrenci grupları ile birlikte oluşturmaya ve geliştirmeye dayanır. Ayrıca öğretimsel yöntemlerin belirlenmesine ve uygulanmasına öğrencileri dahil eden yöntemleri ve örgütlemeleri içerir (Yılmaz ve Aydın, 2015). Etkili bir sınıf yönetimi ile öğrencilerin eğitim-öğretimi için hedeflenen bilgi ve becerileri kazanmasına yardımcı olunduğu gibi sınıf içi ve dışı kabulünün artması, özgüvenin gelişmesi, kendini geliştirme fırsatları oluşturması sağlanabilir. Ayrıca sınıf yönetimi, sınıf ortamının ve öğrencilerin doğasını, sınıfın ve öğrencilerin kendine özgü yönlerinin tanımlanması ve doğru çözümlenmesini de esas aldığı için öğretmenler ve öğrenciler açısından kritik önemdedir (Yeşilyurt, 2008). Bu nedenle sınıf yönetimi dersine öğretmen eğitimi programlarında gereken önemin verilmesi gerekmektedir. Türkiye’de önceleri Öğretmenlik Formasyon Programlarında yer alan Sınıf Yönetimi dersi 1997 yılında Yükseköğretim Kurumu (YÖK) tarafından Eğitim Fakültelerinin yeniden yapılandırılmasıyla öğretmen eğitim programlarında zorunlu ders olarak konulmuştur. Sınıf yönetimi dersinin ders tanımı “Öğrenci davranışını etkileyen sosyal ve psikolojik faktörler, sınıf ortamı ve grup etkileşimi, sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili kurallar geliştirme ve uygulama, sınıf içinde zaman kullanımı, sınıf organizasyonu, motivasyon, iletişim, yeni bir döneme başlangıç, olumlu ve öğrenmeye uygun bir ortam yaratma, sınıf içinde karşılaşılan davranış problemleri ve bunlara karşı geliştirilecek önlemler.” şeklinde belirtilmiştir (YÖK, 1998). 2007’de YÖK tarafından yapılan yeni düzenlemeyle sınıf yönetimi içeriği “Sınıf yönetimi ile ilgili temel kavramlar, sınıf içi iletişim ve etkileşim, sınıf yönetiminin tanımı, sınıf yönetimi kavramının sınıfta disiplini sağlamadan farklı yanları ve özellikleri, sınıf ortamını etkileyen sınıf içi ve dışı etkenler, sınıf yönetimi modelleri, sınıfta kurallar geliştirme ve uygulama, sınıfı fiziksel olarak düzenleme, sınıfta istenmeyen davranışların yönetimi, sınıfta zamanın yönetimi, sınıf organizasyonu, öğrenmeye uygun olumlu bir sınıf ortamı oluşturma (örnekler ve öneriler)” şeklinde güncellenmiştir. Ayrıca 2007 müfredatı incelendiğinde Özel Eğitim ve Kaynaştırma dersinin okul öncesi ve sınıf öğretmenliği programlarında yer aldığı ancak içeriği incelendiğinde daha çok alanı tanıtan kuramsal bilgilere yer verildiği, öğrencinin sınıfta katılımını arttıracak diğer çocuklarla kaynaşmasını sağlayacak bilgi ve becerilerin yer almadığı, ders içeriklerinin farkındalık yaratmaktan öteye gitmediği görülmektedir.

Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Programlarının geliştirilmesine yön veren temel ilkeler, öğretmenlik formasyonu programını oluşturan derslerin nitelikli öğretmen yetiştirmede yetersiz kalışından yola çıkarak öğretmenlik formasyonu dersleri yeniden geliştirildiği, derslerin teorik bilgiler yanında gerçek okul ortamına ve öğretmenlik mesleğine ilişkin bilgi ve becerileri ön plana alınarak hazırladığı belirtilmektedir. 1997 düzenlemesinin İlkeler kısmı f maddesinde “iyi bir öğretmenin sınıfını etkili ve verimli bir biçimde yönetmesi ve sınıfta öğrenmeye uygun bir ortam oluşturmaya gerektiği anlayışından hareketle, sınıf yönetimi ve disiplinini ön plana alan bir ders yeni formasyon programına yerleştirilmiştir” denilmektedir. İlkelerde dikkati çeken bir konu “hızla değişen bir toplumda çok farklı kesimlerden gelen ve değişik özelliklere sahip öğrencilerin bir arada ortak bir amaca yönelik olarak eğitilmeleri ve yönlendirilmeleri için öğretmenlerin sınıf kontrolü ve disiplini anlamında bu derste öğrenecekleri bilgi ve becerilerin önemli olacağı düşünülmesi” (YÖK, 1997).

Dünya’da özel gereksinimli bireylere yönelik ayrımcılığa karşı çıkan eğilimler hızla artmaktadır. Bu eğilimlere paralel olarak, ülkemizde de iyileştirme çalışmaları yapılmasına karşın gerçekleştirilen uygulamalar söz konusu çalışmalarla tutarlılık göstermemektedir (Gedikoğlu, 2005; Özyılmaz, 2013; Yılmaz ve Altınkurt, 2011). Konuyla ilgili olarak 4 Aralık 1960 tarihli Eğitimde Ayrımcılığa Karşı Sözleşme’ye (Convention Against Discrimination in Education) göre “ayrımcılık” terimi; ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi veya başka bir görüş, ulusal veya toplumsal köken, ekonomik koşul ya da

doğum temeline dayanan, eğitimde muamele eşitliğini engelleyen, ortadan kaldıran veya bunu amaçlayan herhangi bir dışlama, dışarıda bırakma, sınırlama veya tercihi içermektedir. 1961 Türk Anayasası'nda özel gereksinimli bireylerin toplumsal hayatta daha üretken hale getirilmesine ve özel eğitimlerine ilişkin maddeler yer almış, İlköğretim ve Eğitim Kanunu'na özel eğitimle ilgili hükümler eklenmiş ve ilk "Özel Eğitim Yönetmeliği" çıkarılmıştır. Ayrıca, engelli hakları alanında kabul edilen temel sözleşme olan Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme'yi, Türkiye imzaya açıldığı ilk gün olan 30 Mart 2007 tarihinde imzalamış, 2009 yılında da onaylamıştır. Oluşturulan ve imzalanan tüm sözleşmeler incelendiğinde, bu sözleşmelerin odağının bireyin hakkını ve onurunu koruma olduğu görülmektedir; ancak bu sözleşmelerde ayrımcılık karşıtı maddeler yer almasına karşın, eğitim sistemimizde kullanılan kitapların, teknolojilerin, uygulamaların ve diğer materyallerin dilinin çoğunlukla ayrımcılığa dayalı olduğu görülmektedir.

Devletin özel gereksinimli öğrencilerin toplumsal yaşamın her alanına hak ve sorumluluk sahibi yurttaşlar olarak eşit-tam katılmaları için önlerindeki engellerin kaldırılmasını ve gerekli durumlarda desteklenmelerini sağlaması gerekmektedir (Kökkaya, 2006). Eğitimde eşit ve tam katılım için son yıllarda kaynaştırma ve bütünleştirme uygulamaları yaygınlaşmıştır. Türkiye'de 2015-2016 öğretim yılına göre, kaynaştırma uygulamalarına devam eden özel gereksinimli öğrencilerin sayısı okul öncesinde 1399, ilkokulda 81380, ortaokulda 92032, orta öğrenimde ise 14317 öğrencidir (Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim, 2016). Kaynaştırma uygulamalarında etkili sınıf yönetimi tüm öğrenciler için çok önemlidir. Bilindiği üzere kaynaştırma uygulamalarının amacı, tüm öğrencilere yüksek nitelikte bir eğitim-öğretim sağlamak, özel gereksinimli olan ve olmayan öğrenciler arasında anlayış ve kabulü geliştirmektir (Soodak ve McCarthy, 2006). Kaynaştırma uygulamalarının etkili bir şekilde yürütülmesinde öğretmen faktörü büyük rol oynamaktadır (Doorlag ve Lewis, 2011). Öğretmen faktörüyle ilgili en önemli özelliklerden biri öğretmenin sınıf yönetimini nasıl gerçekleştirdiğidir. Kaynaştırma ortamlarında görev yapan öğretmenler öğretim programını tüm öğrenciler için uyarlayabilmeli ve sınıflarındaki özel gereksinimli olan ve olmayan tüm öğrencilerin gereksinimlerini karşılamak için gerekli olan farklı öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmalıdır. Ayrıca sınıfta ortaya çıkabilecek uygun olmayan davranışlara önleyici düzenlemelerle müdahale edebilmelidir (Downing, 2008). Bu bağlamda sınıf yönetimi; öğretim programı, öğretim yöntem ve teknikleri, öğrenci, zaman, mekân, teknoloji, araç-gereçler ve öğretmen arasında etkili bir eşgüdüm sağlayarak, etkili öğrenmenin gerçekleştirilmesi için uygun ortamların sağlanması ve sürdürülmesi olarak tanımlanabilir (Erbaş, 2010).

Etkili sınıf öğretmenleri, sınıflarındaki öğrencilerin tümüne aynı davranmamakta, farklı öğrencilerin özelliklerini temel alan farklı stratejiler kullanmaktadırlar. Ayrıca sınıf kurallarının oluşturulmasında, bunların öğrencilere açıklanmasında ve sınıfta uygulanmasında, etkinlikler arası geçişlerin sağlanmasında, derslerde iyi bir başlangıç planlamada, zamanı verimli kullanmada, öğrenci performansını izlemede, öğretimi bireyselleştirmede ve sınıfta nelerin olup bittiğini fark etmede bilgi sahibidirler. Etkili sınıf yönetimi olmayan öğretmenler ise öğrencilerinin farklı gereksinimlerine duyarlı olmayan öğretmenler olarak tanımlanmakta (Marzano ve Marzano, 2003; Akt. Sucuoğlu, Ünsal ve Özokçu, 2004) ve kaynaştırma uygulamalarına devam eden özel gereksinimli öğrencilerin derse katılımını sağlama, uygun olmayan davranışları önleme, eğitimi koordine etme ve öğretimi bireyselleştirme gibi konularda sınırlı bilgi ve beceriye sahip oldukları belirtilmektedir. Sonuç olarak özel gereksinimli olan ve normal gelişim gösteren öğrencilerin birbirlerine, sınıfa, ortam düzenlemelerine ve müfredata uyum sağlamaları ve bunlara karşı olumlu tutum beslemeleri kritik öneme sahiptir. Bu durum, öğrenci başarısında sınıf yönetimini uygun şekilde gerçekleştirecek öğretmenlere etkili öğretmenlik becerilerinin kazandırılması gerekmektedir.

Öğretmen yetiştirme programlarında genellikle özel gereksinimli öğrenciler aykırı bir grup olarak kabul edilmekte, bu durum öğretmen adaylarının kullandıkları ders kitaplarında da vurgulanmaktadır. Yükseköğretimde kullanılan ders kitapları farklı özellikleri olan öğrencilerin (kültürel, dilsel veya davranışsal farklılıklara sahip vb.) gelişimlerine odaklanıp onların öğrenme ihtiyaçlarını büyük ölçüde dikkate alıp destek sağlama ve farklı özellikleri olan öğrencileri göz ardı eden yaklaşımların iyileştirilmesinde etkili olmaktadır (Smith, 2006). Bunun yanı sıra öğretmen yetiştirmede kullanılan ders kitapları özel gereksinimli öğrencileri kapsayan, bu öğrencilerin var olan yeterliliklerini temel

alan beklentilere ve etkili öğrenme ortamları oluşturacak yaklaşımlara ihtiyacı vardır. Bu yaklaşımlar özel gereksinimli öğrencileri ayırıştırmak yerine kapsayıcı uygulamaları, okul ve sınıf sistemini, tüm öğrencilerin derslere aktif katılımını sağlayacak biçimde düzenlenmesini, etkili stratejileri ve müfredat hazırlanmasını içerebilir. Bunun sonucunda öğretmen yetiştiren programlarda okutulan ders kitaplarının birçoğunda özel gereksinimli öğrencilerin farklı özellikteki öğrenciler olarak yer alması, onlara yönelik tutumları ve politikaları etkilemektedir. Öğretmen eğitimi kitaplarının özel gereksinimli öğrencileri bütüncül olarak ele alması açısından değerlendirilmesi gerekmektedir. Ancak bu yaklaşımlar çerçevesinde ders kitaplarını eleştirel bir anlayış ile inceleyen sınırlı sayıda çalışmaya ulaşılmıştır. Smith (2006) sınıf yönetimiyle ilgili 10 kitabı 5 kategori altında incelemiştir. Çalışmaya göre incelenen kitapların bazılarında özel gereksinimli öğrenciler sınıflarda ziyaretçi, kayıp öğrenciler gibi etiketlerle nitelenmekte ve bu öğrencilerin eğitiminin ayrı bir uzmanlık alanı olduğundan söz edilmektedir. Ayrıca kitaplarda özel gereksinimli öğrencilere yönelik akademik uyarlamalar, çevre ve müfredat düzenlemeleri veya alternatif davranışları öğretme stratejilerinin önerilmediği belirlenmiştir. Güner-Yıldız, Sazak-Pınar, Melekoğlu, (2012) öğretmen eğitiminde kullanılan sınıf yönetimi ile ilgili 19 kitabı 6 kategori altında inceledikleri benzer bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Araştırmanın bulgularında, 8 kitapta yetersizliği olan öğrencilerden bahsedildiği, 5 kitapta yetersizliği olan öğrenciler için ayrı bir bölüm ayrıldığı, on bir kitapta yetersizliği olan öğrencilerin eğitimi için planlama/uyarlama önerildiği, 4 kitapta yetersizliği olan öğrencilerden 'istenmeyen davranışlar/davranış sorunlarının nedenleri' kategorisi altında bahsedildiği, 1 kitapta yetersizliği olan öğrencilerin yeterliklerinden çok yetersizliklerine odaklanıldığı ve 6 kitapta yetersizliği olan öğrencilerden hiç bahsedilmediği ortaya çıkmıştır.

Bu çalışmada 1997 düzenlemesiyle öğretmen yetiştirme programlarında zorunlu hale getirilen Sınıf Yönetimi dersi ile ilgili ulaşılabilen yirmi sekiz kitap içinden özel gereksinimli öğrencilere yönelik kullanılan tanımlayıcı dil, özel gereksinimli öğrenciler ile ilgili ayrı bölüm, özel gereksinimli öğrenci ile ilgili verilmiş örnekler, bireyin yeterliliği odaklı ve yetersizliği odaklı olma, eğitime dair ipuçları/geçiş/materyal, problem davranışlarıyla baş etme/işbirliği ve çok kültürlülük konularını kapsayan 8 kategorinin incelenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren materyallerin analizini kapsamaktadır. Bu tür araştırmalar da araştırmacı, ihtiyacı olan veriyi, gözlem veya görüşme yapmaya gerek kalmadan elde edebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Araştırmanın örneklemini Türkiye'de yayınlanmış ve öğretmen eğitiminde kullanılan 28 sınıf yönetimi kitabı oluşturmaktadır. Örnekleme uygun kitaplara kitapçılarda, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi kütüphanelerinden ulaşılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma sürecinde araştırmanın örnekleme dahil olan kitaplar ayrıntılı incelenerek öncelikle içeriğindeki tüm bölümlerin özel gereksinimli öğrencilerle ilgili bilgi verip vermediğine ve özel gereksinimli öğrencilerle ilgili bilgi verirken bu öğrencileri nasıl tanımladığına göre tümevarım içerik analizi ile veriler elde edilmiş ardından da kitaplar arası karşılaştırmalar yapılmıştır. Tümevarım içerik analizi, bir konu hakkında yeni bir kanıya varmak için kullanılır. Araştırmacılar verileri düzenlerken açık kodlama, kategoriler yaratma ve özetleme yapmıştır. Açık kodlama, tüm içeriği düşünerek metnin içindeki başlıkları defalarca okumakla ve kategoriler oluşturmakla gerçekleştirilmektedir (Hsieh ve Shannon, 2005; Akt. Kızıltepe, 2015).

Kategoriler araştırmacılar tarafından yirmi sekiz kitabın incelenip özel gereksinimli öğrencilere yer veren konuların içeriklerinin tespit edilmesi ile oluşturulmuştur ve gruplandırılmıştır. Oluşturulan sekiz kategoriye göre incelenen sınıf yönetimi kitapları, kitabın basıldığı tarih ve alfabetik soyisim (A-Z) sırasına göre sıralanmış ve tabloda yer alan kategoriler ayrı ayrı incelenmiştir.

Belirlenen kategorilere göre **birinci kategori**'de olan **özel gereksinimli öğrencilere yönelik kullanılan tanımlayıcı dil incelenmiş**; kitaplarda özel gereksinimli öğrencileri tanımlamaya yönelik olarak engel, yetersizlik, özel gereksinimli, sakat, arızalı, geri zekâlı, hasta, sorunlu terimlerinden hangilerinin kullanıldığı, **ikinci kategoride, özel gereksinimli öğrencilerle ilgili ayrı bir bölümün olup-olmadığı, üçüncü kategoride, incelenen kitaplar arasından özel gereksinimli öğrenci ile ilgili örnek veya örnek olay verilip verilmediği, dördüncü kategori olan özel gereksinimli öğrencilerin yeterliliklerine odaklı olma**, öğrencilerin sınıftaki diğer öğrencilerle eşit haklara sahip olup olmadıkları, sınıf içinde öğrencilere yönelik uyarlamalara yer verilip verilmediği, **beşinci kategoride öğrencilerin yetersizliklerine odaklı olma** durumları incelenmiştir. Bu kitaplarda öğrencilere genel eğitim ortamlarında sahip olduğu hakların nasıl ele alındığı, yazarların verdikleri önerilerde ve örneklerde özel gereksinimi olan öğrencilere yönelik ayrılaşmayı vurgulayıp vurgulamadıkları ele alınmış **altıncı kategori olan eğitime dair ipuçları/geçiş/materyal hakkında bilgi verilmesinde** ise özel gereksinimli öğrencilerin genel eğitim sınıfı içinde eğitim almalarına dair ipuçları, bu öğrencilerin eğitimlerini akranları ile birlikte kesintisiz olarak sürdürmeyi amaçlayan geçiş ve özel gereksinimli öğrencilerin gereksinimlerine göre uyarlanabilecek materyaller ile ilgili konulara değinilmiştir. Problem davranışlar ile baş etme/işbirliği hakkında bilgi vermesi olarak ifade edilen **yedinci kategori** altında ise incelenen kitaplarda problem davranış sergileyen öğrencilere ilişkin **problem davranışların önlenmesi ve azaltılması** yönünde bilgilerin olup olmadığı incelenmiştir. **Sekizince ve son kategori olan çok kültürlülükle** ilgili olarak incelenen kitaplarda sınıfta farklı dil, din, ırk ve yöreden gelen öğrencilere yer verilip verilmediği incelenmiştir.

Güvenirlilik

Bu araştırmada güvenirlilik çalışması için araştırmanın birinci yazarı ve özel eğitim alanında uzman bir kişi 28 sınıf yönetimi kitabını analiz etmiş ve elde ettikleri veriler karşılaştırılmıştır. “Görüş birliği olan madde sayısı / görüş birliği+görüş ayrılığı olan madde sayısı x 100” formülü (Miles ve Huberman, 1994) kullanılarak güvenirlilik yüzdesi elde edilmiştir. Yapılan hesaplamalar sonucunda birinci yazar ve özel eğitim alanında uzman kişinin arasında %92 güvenirliliğe ulaşıldığı belirlenmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde sınıf yönetimi kitaplarının incelenmesinden elde edilen bulgular sunulmuştur. Sınıf yönetimi kitaplarının özel gereksinimli öğrencilerle ilgili bilgi verdiği konu kategorileri Tablo 1.'de sunulmuştur.

Tablo 1. Sınıf yönetimi kitaplarının özel gereksinimli öğrencilerle ilgili bilgi verdiği konu kategorileri

Yazar adı	Ö.g. yönelik kullanılan tanımlayıcı dil	Ö.g. ilgili ayrı bir bölüm olması	Ö.g. öğrenci ile ilgili örnek verilmesi	Yeterlik odaklı	Yetersizlik odaklı	Eğitime dair ipuçları/materyal hakkında bilgi	Davranış prob önlenmesi/a zaltılması	Çok-kültürlülük
Başar, 1999, ISBN 975-11.1704-6	X					X	X	
Aydın, 2000, ISBN 975-316-705-9	X				X		X	X
Celep, 2000, ISBN 975-6956-28-3	X						X	X
Erdoğan, 2000, ISBN 975-322-189-4	X				X	X		
Özen, 2001, ISBN 975-591-236-3	X				X			
Toprakçı, 2002, ISBN 975-8382-74-3	X							

Tablo 1.(Devamı)

Yazar adı	Ö.g. yönelik kullanılan tanımlayıcı dil	Ö.g. ilgili ayrı bir bölüm olması	Ö.g. öğrenci ile ilgili örnek verilmesi	Yeterlik odaklı	Yetersizlik odaklı	Eğitime dair ipuçları/materiyal hakkında bilgi	Davranış prob önlenmesi/a zaltılması	Çok-kültürlülük
Ekici, 2002, ISBN 975-6802-62-6	X				X	X		
Köktaş, 2003, ISBN 975-8561-19-7	X			X		X	X	
Topses, 2004, ISBN 975-591-137-5	X							
Korkmaz, 2004, ISBN 975-591-137-5						X		
Yağcı, 2004, ISBN 975-8784-29-3				X		X		
Balcı, 2004, ISBN 975-8784-29-3					X			
Demirel, 2004, ISBN 975-6802-06-5				X		X		
Balay, 2005, ISBN 975-6424-00-1	X				X			X
Sarı, 2005, ISBN 975-8890-01-8		X						
İlgar, 2005, ISBN 975-4865-20-2	X					X		
Erden, 2005, ISBN 975-331-796-4					X			
Yılman, 2006, ISBN 9944-77-027-2								
Özabacı, 2007, ISBN 975-8792-23-7		X						
Güneş, 2007, ISBN 994-4771-47-4								
Erdem, 2008, ISBN 978-9944-474-39-9		X						
Dikici Sığirtmaç, 2008, ISBN 978-975-499-477-3		X						
Çetin ve Çetin, 2008, ISBN 975-6802-64-2	X							
Akar, 2008, ISBN 975-6802-64-2	X							X
Serdoğan, 2008, ISBN 975-6802-64-2					X			
Aksüt, 2008, ISBN 975-6802-64-2	X			X				
Dağlı, 2009, ISBN 975-6376-40-6		X						
Arı ve Saban, 2009, Merkez Kütüphanesi, 141873	X				X			
Bakioğlu, 2009, 978-605-395-238-1		X	X		X			X
Boyacı, 2009, ISBN 978-9944-474-29-0	X				X		X	
Gökyer, 2010, ISBN 978-9944-474-87-0		X						
Ardıç ve Diken, 2010, ISBN 978-605-5930-77-6		X						
Şahin, 2011, ISBN 978-6055-4723-20		X						

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada Türkiye’de öğretmen eğitiminde okutulan sınıf yönetimi ile ilgili 28 kitap incelenmiş ve oluşturulan 8 kategori çerçevesinde analiz edilmiştir. Araştırma bulgularına göre öğretmen eğitiminde okutulan bu kitaplarda özel gereksinimli öğrenciler ile ilgili farklı bakış açılarının olduğu ortaya çıkmıştır.

Türkiye’de uygulanmış ve uygulanmakta olan eğitim sistemlerinin genelinde, nüfusun özel gereksinimli olmayan kesimi için planlanıp yürütüldüğü ve özel gereksinimli öğrencileri mevcut eğitim sistemine dahil edecek farklı programlar geliştirilmeye çalışıldığı görülmektedir. Böylece daha en baştan eğitim sistemi, özel gereksinimli öğrencileri dışlayan bir anlayışa sahip olmaktadır (Karataş, 2002). Bu araştırma, bu anlayışın Türkiye’de öğretmen eğitimlerinde okutulan sınıf

yönetimi kitaplarında da benzer anlayışla ele alındığını göstermektedir. Nitekim araştırma kapsamında incelenen yirmi sekiz kitaptan yirmi beş kitabın özel gereksinimli öğrenciler için ayrıştırıcı/dışlayıcı ifadeler kullandıkları belirlenmiştir. Bu kitapların bazılarında özel gereksinimli öğrenciler ile ilgili ayrı bir bölümün yer alıyor olması yeterli eğitimi olmayan veya hiç eğitim almamış öğretmen adaylarına yol gösterici gibi görünse de, özel gereksinimli öğrencilerle sınıf içinde neler yapılabileceğine odaklanma yerine diğer öğrencilerden çok farklı olduğuna vurgu yapılması, onların dışlanma gibi durumlara yol açabileceği düşünülebilir. Öğretmen adayları özel gereksinimli öğrencilerin ayrı olarak ve konunun uzmanı tarafından eğitilmesi gerektiği görüşünü edinebilirler. Diğer ülkelerde ve Türkiye’de özel gereksinimli öğrencilerle ilgili yapılan kanun ve yönetmelikler (örn. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi (1948); Özel Eğitim Hakkında Salamanca Bildirisi (çev. Dede, 1996); Eğitimde Ayrımcılığa Karşı Sözleşme (Convention Against Discrimination in Education) (1960); 571 Sayılı Özürlüler İdaresi Başkanlığı’nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1997.573 sayılı KHK.1997); Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2008)) bu öğrencilerin eğitimlerindeki olumsuz durumlarını en aza indirmek veya yok etmeyi amaçlamasına rağmen bu tür kitapların varlığıyla özel gereksinimli öğrencilerin eğitimde eşit fırsatları bir anlamda sağlanamayacağı, herkes için uygun okulların oluşturulamayacağı anlaşılmaktadır.

Sınıf yönetimi ile ilgili bu kitapların özel gereksinimli öğrencilerin ‘anormal’ oldukları yönündeki imajına ve olumsuz durumların yetersizlikten kaynaklandığına bu öğrencilerin bütünleştirilmesi için çaba harcayan öğretmenleri, idarecileri ve aileleri de olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir. Özel gereksinimli öğrencilerin derse katılamadığını ve öğrenemediğini düşünen, hatta onları sınıfta misafir/yabancı olarak gören öğretmenler, özel gereksinimli öğrencilerle olumlu ilişkiler kuramayacak, onların olumlu, sosyal ve akademik davranışlarının gelişmesini desteklemeyecektir (Smith, 2006) oysaki öğretmenler, eğitim-öğretim sürecinde önemli rol oynamaktadır. Öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencilere yönelik tutumları, onların kaynaştırma ortamlarına dahil olmalarında ve kaynaştırmanın başarısında temel öğedir. Özel gereksinimli öğrencilerin karşı karşıya kaldıkları olumsuz tutumlar, bu öğrencilerin topluma tam olarak katılmasındaki gizli engellerdendir (Brodwin ve Orange, 2002; Hergenrather ve Rhodes, 2007). Öğretmenlerin sahip olduğu olumlu tutumların özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma ortamlarına dahil olmalarını kolaylaştırdığı belirtilmektedir (Hobbs ve Westling, 1998). Olumlu tutumun gelişmesinde öğretmenlerin nitelikli eğitim almalarına/bilgilendirilmelerine ve özel gereksinimli öğrencilerle olumlu deneyimler yaşamalarına gereksinim vardır. Ancak sınıf yönetimi kitaplarının bu anlayışın gelişmesini destekleyecek nitelikte düzenlenmediği görülmektedir.

Araştırmada incelenen kitaplar arasında yer alan ve özel gereksinimli öğrencilerle ve eğitimleriyle ilgili hiçbir bilginin yer almadığı 3 kitap (Güneş, 2007; Toprakçı, 2002; Yılman, 2006) bulunmaktadır. Bu sonuç Smith’in (2006) araştırmasından elde edilen bulgulardan farklılıklar göstermektedir, Smith’in (2006) araştırmasında incelediği kitapların tamamında özel gereksinimli öğrencilerle ilgili bilgi, öneri veya bölümünün yer aldığı görülmektedir. Güner-Yıldız, Sazak-Pınar ve Melekoğlu’nun (2012; 2014) yaptığı araştırmaların sonuçları ise bu çalışmanın bulgularını desteklemiştir. Özel gereksinimli öğrencilerle ilgili bilgi, öneri ve herhangi bir bölümün yer almadığı kitaplar, bu öğrencileri farklı bölümler altında ele almaktadır. Dolayısıyla özel yöntem/teknik/materyal/uyarlama/personel ile eğitilmeleri gerektiği konusunda anlayışı temel alan ve öğretmenleri bu düşünceye yönlendiren kitaplar öğretmen adaylarına bütünüyle normal gelişim gösteren öğrencilerden oluşan sınıflarda görev yapmak üzere yetiştirildikleri kanısını vermektedir. Bu kanının öğretmenlerin sınıflarındaki yetersizliği olan öğrencileri kabul etmeyişleri, sınıflarında istememeleri, onları görmezden gelmeleri ve onlara sınıfta yabancı gibi davranmaları (Cook, 2002; Jordan, Schwartz ve McGhie-Richmond, 2009; McClean, 2007) gibi sonuçlara yol açacağı düşünülmektedir (Güner-Yıldız, Sazak-Pınar, Melekoğlu, 2012).

Sonuç olarak, özel gereksinimli öğrencileri algılamada toplum olarak hâlâ engelli davranışlar sergilenmeye devam etmektedir. Özel gereksinimli öğrencilerin bugünkü durumları “*algısal felaket*” kavramıyla ifade edilebilir (Aslan ve Şeker, 2011). Özel gereksinimli öğrencilere yönelik toplumsal algı bu öğrencilerin eğitim düzeylerinin düşük olmasına ve imkânsızlık içinde kalmalarına neden olmaktadır. Bu olumsuz algı, özel gereksinimli öğrencilerin ve ailelerinin birçoğunun toplumdan

soyutlanmasına ve sosyal haklarından yoksun kalmalarına neden olmaktadır. Gelecek nesilleri yetiştiren öğretmenlerin eğitimlerinde, lisans ve lisansüstü öğrenimleri süresince ve görevlerine başladıkları andan itibaren kendilerini yönlendiren lisans ders kitaplarının önemi yadsınamaz. Okulöncesinden, lisansüstü eğitim süreçlerine kadar toplumdaki tüm öğrencilere, özel gereksinimli öğrencilerin özellikleri ve eğitimleri ile ilgili nitelikli eğitim ve öğretimin diğer derslerin içine gömülerek verilmesi ileride meydana gelebilecek olumsuz tutumları, davranışları önleyebilecektir. Bilindiği gibi tutumlar da birçok davranışımız gibi öğrenme yoluyla sonradan öğrenilmektedir. Dolayısıyla yetersizliğe sahip öğrencilere yönelik, küçük yaşta çocuklardan lisansüstü seviyesindeki öğrencilerin tutumlarını etkinliklere, programlara, kitaplara gömerek olumlu yönde şekillendirme çalışmaları sonucunda ilerleyen yıllarda özel gereksinimli öğrenciler için nitelikli ve sosyal devlet yapısına uygun politikaların temeli atılabilecektir. Lisans sürecinde okutulan ders kitaplarının değerlendirilmesinde YÖK ve üniversiteler ile işbirliği, özellikle üniversitelerin özel eğitim bölümleriyle işbirliği yapılması gerekmektedir. Ayrıca öğretmen eğitimi programlarında görev yapan, özel eğitim ve genel eğitim öğretmeni yetiştiren akademik personelin işbirliği içinde çalışması özel gereksinimli öğrencilere yönelik olumlu tutum ve davranışları arttırabilecektir. Sınıf yönetimi kitaplarının özel eğitim ve genel eğitim öğretmeni yetiştiren elemanların işbirliği ile hazırlanması özel gereksinimli öğrencilerin bütüncül bir anlayışla ele alınmasını sağlayacağından etkili öğretmenlik becerilerinin gelişmesine katkı sağlayabilecektir.

KAYNAKLAR

- 571 Sayılı özürlüler idaresi başkanlığı'nın teşkilat ve görevleri hakkında kanun hükmünde kararname. (1997, 30 Mayıs) T.C. Resmi Gazete, 23004.
- 5825 Sayılı engellilerin haklarına ilişkin sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun. (2008, 18 Aralık). T.C. Resmi Gazete, 27084.
- Akar, İ. (2008). Öğrenci davranışlarını etkileyen etmenler. Z. Kaya (Ed.), *Sınıf yönetimi* (s. 87-113), (8. Baskı). Ankara: Pegem A.
- Aksüt, M. (2008). Derslerle ilgili süre kullanımı. Z. Kaya (Ed.), *Sınıf yönetimi* (s. 269-284), (8.Baskı). Ankara: Pegem A.
- Ardıç, A. ve Diken, İ.H. (2010). Özel gereksinimli öğrenciler. D. Erbaş (Ed.), *Sınıfta etkili öğretim ve yönetim (Etkinliklerle ve Örneklerle)*, (s. 553-620). Ankara: Data
- Aslan, M. ve Şeker, S. (2011). Engellilere yönelik toplumsal algı ve dışlanmışlık (Siirt Örneği), Sosyal Haklar Uluslar arası Sempozyumu, Kocaeli
- Aydın, A. (2000). *Sınıf yönetimi* (3. Baskı). İstanbul: Alfa.
- Bakıoğlu, A. (2009). *Çağdaş sınıf yönetimi*. Ankara: Nobel.
- Balay, R. (2003). *2000'li yıllarda sınıf yönetimi*. Ankara: Sandal.
- Balcı, S. (2004). Sınıfta sorunlar çatışmaları ve çözümleri. Ş. Ş. Erçetin ve Ç. M. Özdemir (Ed.), *Sınıf yönetimi* (s. 299-337). Ankara: Asil.
- Başar, H. (1999). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Milli Eğitim.
- Birleşmiş Milletler, (1948). İnsan hakları evrensel beyannamesi. 29.05.2012 tarihinde http://www.ihd.org.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=156:insan_haklari-evrensel-beyannames&catid=37 adresinden erişilmiştir.
- Boyacı, A. (2009). Sorun davranışları yönetmek. M. Çelikten (Ed.), *Yapılandırmacı yaklaşıma göre sınıf yönetimi* (s. 209-254), (2. Baskı). Ankara: Anı.
- Brodwin, M. G. ve Orange, R. (2002) Attitude toward disability. In Faubion, J. A. & Faubion, J. A. (Ed.), *Rehabilitation services: An introduction for the human services professionals* (pp. 174-197). Osage Beach,, MO: Aspen.
- Celep, C. (2000). *Sınıf yönetimi ve disiplini*. Ankara: Anı.
- Cook, B. G. (2002). Inclusive attitudes, strengths, and weakness of pre-service general educators enrolled in a curriculum infusion teacher preparation program. *Teacher Education and Special Education*, 25(3), 262-277.
- Çelik, V. (2003). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Nobel.
- Çetin, F. ve Çetin, Ş. (2008). Eğitim mekanlarının tasarımında ergonomi. Z. Kaya (Ed.), *Sınıf yönetimi* (s. 45-85), (8. Baskı). Ankara: Pegem A.
- Dağlı, A. (2009). Özel grupların yönetimi. H. Kıran (Ed.), *Etkili sınıf yönetimi* (s. 303-335), (5. Baskı). Ankara: Anı.
- Dede, Ş. (1996). Özel eğitim hakkında Salamanca bildirisi. *Özel Eğitim Dergisi*, 2(2), 91- 94.

- Demirel, Ö. (2004). *Öğretimde planlama ve değerlendirme. Öğretme sanatı*. Ankara: Pegem A.
- Dikici Sığırtmaç, A. (2008). Özel gereksinimi olan öğrenciler. Y. Aktaş Arnas ve F. Sadık (Ed.), *Okul öncesi eğitimde sınıf yönetimi* (s. 363-389). Ankara: Kök.
- Doorlag, D. H. ve Lewis, R. B. (2011). *Teaching students with special needs in general education classrooms*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- Downing, J. E. (2008). *Including students with severe and multiple disabilities in typical classrooms: practical strategies for teachers*. (3rd ed.). Baltimore: Paul H. Brookes Publishing Co.
- Ekici, G. (2002). Öğretim yönetimi. E. Karip (Ed.), *Sınıf yönetimi* (s. 70-107). Ankara: Pegem A.
- Erbaş, D. (2010). *Sınıfta etkili öğretim ve yönetim: Etkinliklerle ve örneklerle*. Ankara: Data yayıncılık.
- Erdem, A. R. (2008). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim* (5. Baskı). Ankara: Anı.
- Erden, M. (2005). *Sınıf yönetimi*. İstanbul: Epsilon.
- Erdoğan, İ. (2000). *Sınıf yönetimi ders konferans panel ve seminer etkinliklerinde başarının yolları*. İstanbul: Sistem.
- Gedikoğlu, T. (2005). Avrupa birliği sürecinde Türk eğitim sistemi: sorunlar ve çözüm önerileri, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 66-80.
- Gökyer, N. (2010). Sınıfta özel grupların yönetimi. C. Gülşen (Ed.), *Kuram ve uygulamada sınıf yönetimi* (s. 241-314). Ankara: Anı.
- Gözün, Ö. ve Yıkılmış, N. (2004). İlköğretim müfettişlerinin kaynaştırma uygulamasına yönelik görüşlerinin belirlenmesi. 14. Ulusal Özel Eğitim Kongresi'nde Sunulmuş Bildiri, Bolu.
- Gözütok, D. F. (2004). *Öğretmenliği geliştireyorum* (2. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi
- Güner, N., Sazak-Pınar, E., & Melekoğlu, M.A. (2012). Analyzing of the books on classroom management published in Turkey in terms of dealing with people with disability. 3rd World Conference on Learning, Teaching and Educational Leadership, Belgium.
- Güner, N., Sazak-Pınar, E., & Melekoğlu, M. A. (2014). Examining classroom management textbooks published in Turkey in terms of addressing individuals with disabilities. *Elementary Education Online*, 13(1), 155-168.
- Güneş, F. (2007). *Yapılandırıcı yaklaşımla sınıf yönetimi*. Ankara: Nobel
- Hergenrather, K. ve Rhodes S. (2007). Exploring undergraduate students' attitudes towards persons with disabilities: application of the disability social relationship scale. *Rehabilitation Counseling Bulletin*, 50, 66-75.
- Hsieh, H. F. & Shannon, S. (2005). Three approaches to qualitative content analysis, *Qualitative Health Research*, 15, 1277-1288.
- Hobbs, T. & Westling, D. L. (1998). Promoting successful inclusion through collaborative problem solving. *Teaching Exceptional Children*, 31(1), 12-19.
- http://www.ibe.unesco.org/fileadmin/user_upload/Policy_Dialogue/48th_ICE/ICE_FINAL_REPORT_eng.pdf 29.10.2012 tarihinde erişilmiştir.
- İlgar, L. (2005). *Eğitim yönetimi okul yönetimi sınıf yönetimi*. İstanbul: Beta.
- Jordan, A., Schwartz, E. & McGhie-Richmond, D. (2009). Preparing teachers for inclusive classrooms. *Teaching and Teacher Education*, 25(4), 535-542.
- Karataş, K. (2002). Engellilerin toplumla bütünleşme sorunları, bir sosyal politika yaklaşımı. *Ufuk Ötesi Bilim Dergisi*, Türkiye Körler Federasyonu, 2(2).
- Kızıltepe, Z. (2015). Nitel veri analizi. F. N. Seggie ve Y. Bayyurt (Ed.), *Nitel araştırma yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımları*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Korkmaz, A. (2004). Sınıf organizasyonu. L. Küçükahmet (Ed.), *Çağdaş sınıf yönetimi* (s. 150-164), (6.Baskı). Ankara: Nobel.
- Kökkaya, Z. (2006). Avrupa birliği yolunda Türkiye'de özürlü insanların ekonomik ve sosyal hakları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Köktaş, K. Ş. (2003). *Sınıf yönetimi*. Adana: Nobel.
- Marzano, R.J. & Marzano, J.S. (2003). The key to classroom management. *Educational Leadership*, 61(1), 6-17.
- McClellan, W. A. (2007). An Investigation into the need for effective leadership mechanisms in the management of a successful inclusive programme in the primary school system. The Educational Resources Information Center (ERIC) veri tabanından 23.06.2016 tarihinde alınmıştır.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook*. Sage Publications.
- Özabacı, N. (2007). Sınıfta sorunlu ve özel öğrencilerin eğitimi, M. Şişman ve S. Turan (Ed.), *Sınıf yönetimi* (s. 129-146), (5. Baskı) Ankara: Pegem A.
- Özen, Y. (2001) *İlköğretimde iletişim "sınıfta yönetim"*. Ankara: Nobel.
- Özyılmaz, Ö. (2013). *Türk milli eğitim sisteminin sorunları ve çözüm arayışları*. Ankara: Pegem Akademi.

- Sarı, H. (2005), Özel eğitime muhtaç çocuklar ve etkili sınıf yönetimi. M. Gürsel, H. Sarı ve B. Dilmaç (Ed.) *Sınıf yönetimi* (86-113). Konya: Eğitim.
- Serdoğan, M. (2008), Öğrencilerin güdülenmesi. Z. Kaya (Ed.), *Sınıf yönetimi*, (183-209), (8. Baskı). Ankara: Pegem A.
- Smith, R. M. (2006). Classroom management texts: a study in the representation and misrepresentation of students with disabilities. *International Journal of Inclusive Education*. ISSN 1464-5173, DOI: 10.1080/136031105002215491-104.
- Soodak, L. C. & McCarthy, M. R. (2006). Classroom management in inclusive settings. Evertson C. M. & Weinstein, C. S. (Eds). *Handbook of classroom management: Research, practice and contemporary issues* (pp. 3-15). Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Şahin, S., (2011). Okul öncesi eğitimde özel gereksinimli çocukların sınıfa katılımı. G. Uyanık Balat, H. Bilgin (Ed.), *Okul öncesinde sınıf yönetimi* (s. 221-238). Ankara: Eğiten.
- T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı (2008). Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği: özürlüler kanunu ve ilgili mevzuat. 25.05.2012 tarihinde <http://www.ozurluveyasli.gov.tr/tr/html/381/5.20> adresinden erişilmiştir
- The United Nations (2006). Convention on the Rights of persons with disabilities. 29.05.2012 tarihinde <http://www.un.org/disabilities/countries.asp?navid=12&pid=166> adresinden erişilmiştir.
- Toprakçı, E. (2002). *Sınıf örgütünün yönetimi*, Ankara: Ütopya.
- Topses, G. (2004). Öğrenci davranışlarını etkileyen psikolojik etmenler ve sorunları. L. Küçükahmet (Ed.). *Çağdaş sınıf yönetimi* (s. 11-36), (6.Baskı). Ankara: Nobel.
- Yağcı, E. (2004). Olumlu öğrenme ortamı oluşturma. Ş. Ş. Erçetin ve Ç. M. Özdemir (Ed.), *Sınıf yönetimi* (s. 75-101), Ankara: Asil.
- Yeşilyurt, E. (2008). Eğitim programlarının hedeflerine ulaşılması bağlamında sınıf yönetimi dersinin öğretmen adaylarına olan kazanımları. *Kuramsal Eğitim Bilim*, 1(2), 23-42.
- Yıldırım A. ve Simsek H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yılman, M. (2006). *Sınıf yönetimi*. M. Yılman, (Ed.). Ankara: Nobel.
- Yılmaz, K. ve Altinkurt, Y. (2011). Öğretmen adaylarının Türk eğitim sisteminin sorunlarına ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 942-973.
- Yılmaz, N.Z. ve Aydın, Ö. (2015). İlköğretim öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerine ilişkin algılarının çeşitli değişkenler tarafından incelenmesi, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(8).
- Yükseköğretim Kurumu, (2008). <http://www.yok.gov.tr/documents/10279/30217/E%4C%9E%4C%B0T%4C%B0M+FAK%3%9CLTES%4C%B0%20%3%96%4C%9ERETMEN+YET%4C%B0%5%9ET%4C%B0RME+L%4C%B0SANS+PROGRAMLARI.pdf/054dfc9e-a753-42e6-a8ad-674180d6e382>, 23.04.2017 tarihinde erişilmiştir.
- Yükseköğretim Kurumu (1998), http://www.yok.gov.tr/documents/10279/30217/Egitim_fakultesi_ogretmen_yetistirme_lisans_programlari_mart_98.pdf/5e166018-b806-48d5-ae13-6afd5dac511c, 18.01.2016 tarihinde erişilmiştir.
- Yükseköğretim Kurumu (1997) http://www.yok.gov.tr/documents/10279/49665/aciklama_programlar/aa7bd091-9328-4df7-aafa-2b99edb6872f, 02.04.2016 tarihinde erişilmiştir.

Special Needs Students in Classroom Management Books

A. Emel Sardohan Yıldırım^{1†}, A. Gönül Akçamete²

¹Ankara Üniversitesi

²Yakın Doğu Üniversitesi

Extended Abstract

Introduction: Success of education depends on the education of a qualified teacher and the success of the teacher in class management. An efficient and a learning-teaching and communication environment formed in consideration of scientific data and a positive classroom atmosphere is the most important factors in increasing student's productivity. Classroom management is adaptations made and strategies followed by the teacher to provide the order required for education and an effective environment as a whole (Gözütok, 2004). Classroom Management course which took part in Initial Teacher Training Programs in Turkey before, was put as a compulsory lesson by Council of Higher Education into teacher training programs in 1997 after the faculty of education restructure (YÖK, 1998). Also, when curriculum of 2007 is examined it can be seen that Special Education and Inclusive Education course takes part in pre-school and classroom teaching programs but the course is about theoretical information introductory of the field and doesn't include the information and skills ensuring the increase in participation for students and socialize with other students; and the course content isn't able to go beyond raising awareness. In this study, 8 categories including descriptive language used for students with special needs, a separate section about special needs students, examples given about special needs students, being individual's sufficiency and insufficiency oriented, clues/transition/material about education, coping with problematic behavior/cooperation and multi-culturalism issues are aimed to be examined among the accessed twenty eight course books about Classroom Management made a compulsory lesson for teacher training programs in 1997.

In this research document review among qualitative research methods is used. The sample of the research consisted of 28 classroom management course books published and used for teacher training in Turkey. Course books suitable for the sample are accessed from libraries of Ankara University Educational Sciences Faculty and Gazi University Gazi Education Faculty.

Method: The data of this study were collected by using qualitative approaches and document analysis was used in the study. In 25 textbooks out of 28 examined textbooks, topics related to special needs students are determined and discussed under 8 titles. In the research period, course books included in the sample of the research were examined in detail whether they primarily give any information about students with special needs students in all of their chapters and data was gathered with inductive content analysis according to the way how they describe these students when they give information about them; afterwards a comparison was made among the books.

Results: Subjects about special needs students were determined in twenty five books among the twenty eight books examined and these subjects were approached under eight categories. These categories are descriptive language used for special needs students, a separate section about special needs students, examples given about special needs students, being individual's sufficiency and insufficiency oriented, clues/transition/material about education, preventing/decreasing problematic behavior and multi-culturalism.

In examined classroom management books it was determined that students with special needs students are named as disabled (Arı and Saban, 2009; Aydın, 2000; Topses, 2004), handicapped (Erdoğan, 2000; Ilgar, 2005; Köktaş, 2003), suffering (Başar, 1999), mentally retarded (Ekici, 2002), sick (Çetin and Çetin, 2008), problematic (Balay, 2003) under the category of descriptive language used for special needs students. When the books were examined whether they have a separate chapter about special needs students it was seen that 9 books (32%) have a separate chapter (Ardıç and Diken, 2010; Bakioglu, 2009; Dağlı, 2009; Dikici, Sığırtmaç, 2008;

[†]Corresponding Author: A. Emel Sardohan-Yıldırım, Ankara University, emelsardohan@gmail.com

Erdem, 2008; Gökyer, 2010; Sarı, 2005; Özabacı, 2007; Şahin, 2011) for special needs students. When the books were examined in terms of the examples given about special needs students a book (7%) (Bakioğlu, 2009) gives example about special needs. When the books were examined whether they are sufficiency and insufficiency oriented for special needs students only 4 books (14%) (Demirel, 2004; Köktaş, 2003; Yağcı, 2004; Aksüt, 2008) are individual's, that is the continuation of the social model, being sufficiency oriented. When the books were examined what kind of information they include about the education of the special needs students and required clues/material it is seen that 8 books (29%) give information about this issue (Aydın, 2000; Başar, 1999; Demirel, 2004; Ekici, 2002; Ilgar, 2005; Korkmaz, 2004; Köktaş, 2003, Yağcı, 2004). Only 5 (18%) of classroom management books give information about prevention/decrease of problematic behavior (Aydın, 2000; Başar, 1999; Boyacı, 2009; Celep, 2000; Köktaş, 2003). Among the examined class management books 4 books give a part to multiculturalism; multiculturalism is defined as different region, religion, language, race and socio-economical level in 5 books (14%) (Akar, 2008; Aydın, 2000; Bakioğlu, 2009; Balay, 2005; Celep, 2000). 3 books among the examined course books (11%) (Güneş, 2007; Toprakçı, 2002; Yılman, 2006) is determined that they approach the students with the other students and don't use any other descriptive expression.

Conclusion: In this research, it can't be denied that undergraduate course books that direct teachers during their undergraduate and master's degree education and after they start serving as teachers have vital importance for teachers raising next generations. If characteristics of special needs students and their education are taught to all students from preschool to master's degree education processes with a qualified education embedded into other lessons, it can prevent possible negative attitudes and behaviors.

Key words: Classroom management, special needs students, classroom management books.